

Vähähiilisen rakentamisen ohjaaminen: MRL-uudistuksen vaikutus kuntaan

Hanna-Liisa Kangas

Erikoistutkija

Suomen ympäristökeskus SYKE

12.2.2021

S Y K E

Johdanto

- Esityksessä keskitytään MRL-uudistuksen **vähähiilistä rakentamista** käsittelevien muutoksien ilmasto- ja viranomaisvaikutuksiin
- Tarkemmin sekä alueidenkäytön osalta vaikutuksiin voi tutustua raportista https://mrluudistus.fi/wp-content/uploads/2021/01/MRL_ilmastovaikutusten_arviointi_raportti_taitettu_150121.pdf
- Arviointi on tehty säännösluonnosten perusteella
- Arviointityö perustuu laajaan toimialakyselyyn, asiantuntijahaastatteluihin ja -osaamiseen sekä kirjallisuuslähteisiin (tutkimuskirjallisuus, alan raportit)

Maankäyttö- ja rakennuslain
kokonaisuudistuksen
ilmastovaikutusten arviointi

Alueidenkäytön ohjauksen arviointi: Tiina Piironen, Uula Saastamoinen, Paula Leskinen, Kari Oinonen, Päivi Malmi, Anna Strandell, Antti Rehunen, Kaarina Vartiainen, Sanna-Riikka Saarela

Rakentamisen ohjauksen arviointi: Paula Sankelo, Hanna-Liisa Kangas, Juha Peltomaa, Enni Ruokamo, Miika Rummukainen

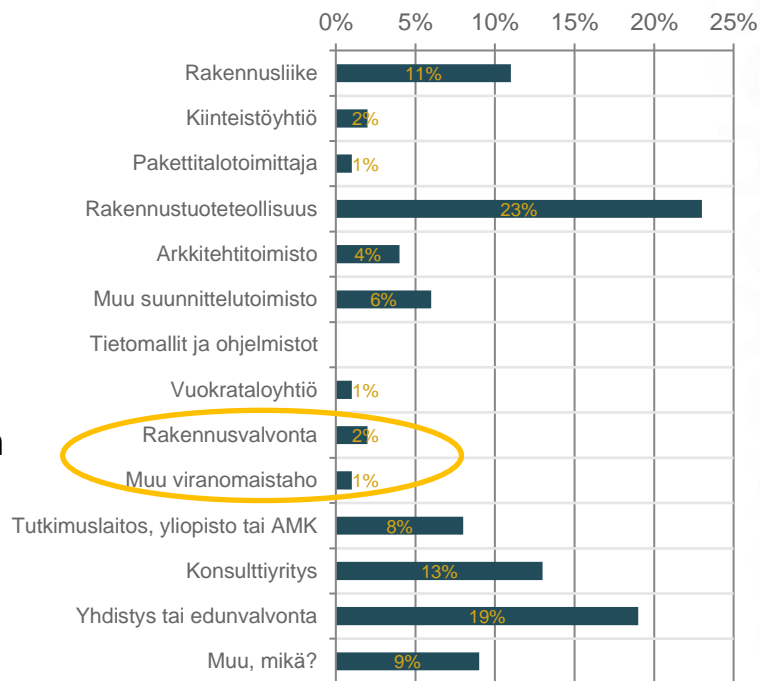

Toimialakysely

- Kysely kartoittaa rakentamisen alan toimijoiden näkemyksiä uuden vähähiilisen rakentamisen sääntelyn vaikutuksista
- Toteutettiin sähköisenä kyselynä rakennusalan toimijoille 6.-16.11.2020
- Vastauksia palautui yhteensä 86 kpl (vastusprosentti vajaat 30%)
- Kuntakentän (rakennusvalvonta ja muu viranomaistaho) vastausprosentti oli hyvin alhainen
- Toimialakyselyn lisäksi haastateltiin 11 asiantuntijaa, joista osa edusti kuntien rakennusvalvontaa

Vastaajan organisaation ensisijainen tyyppi

MRL-uudistuksen vähähiilisen rakentamisen ohjaus

- **Rakennusten vähähiilisyyden arviointimenetelmä**
  - Rakennuksen hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen arviointimenetelmä
- **Rakennuksen ilmastoseelvitys**
  - Raportoidaan rakennuslupaa haettaessa rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki
  - Uudisrakentamisen ja laajamittaisen korjausrakentamisen yhteydessä (poikkeuksena pientalojen korjaukset)
- **Hiilijalanjäljen raja-arvo uusille rakennuksille**
  - Poikkeuksena pientalot
  - Raja-arvon tasoa ei ole vielä päätetty
- **Kansallinen päästötietokanta**
  - SYKE ylläpitää ja kehittää
  - Yleisluontoisia tietoja esim. rakennustuotteiden, työkonoiden sekä jätteenkäsittelyn hiilijalanjäljistä
  - Voidaan käyttää arvioinnissa (vaihtoehtoisesti ympäristöselosteen hiilijalanjälki)

MRL-uudistuksen muu vähähiiliseen rakentamiseen liittyvä ohjaus, esim:

- **Rakennuksen elinkaariominaisuudet**
  - Rakentamisen tulee olla materiaalitehokasta, elinkaariominaisuuksiltaan ekologista ja tekniseltä käyttöiältään pitkäikäistä
- **Käyttö- ja huolto-ohje**
  - Pääsuunnittelijan tulee tulevaisuudessa laatia *digitaalinen* käyttö- ja huolto-ohjekirja uusille rakennuksille
- **Rakennuksen katsastus**
  - Suurten käyttäjämäärien julkiset rakennukset tulee katsastaa
  - Enintään kymmenen vuoden välein
- **Rakennus- ja purkujäteselvitys**
  - Rakentamis- tai purkamislupaa haettaessa esitettävä *digitaalinen* rakennus- ja purkujäteselvitys.
  - Rakentamisessa, korjaus- ja muutostöissä ja purkamisessa syntyvä rakennus- ja purkujäte

Muutosten yhteisvaikutukset ilmastoon

- Rakennustoimialan sääntelyn uudistuksen **ilmastovaikutukset** arvioidaan **pääsääntöisesti positiivisiksi**
- Merkittävin ilmastovaikutuksiin vaikuttava tekijä on valittu hiilijalanjäljen raja-arvo
- Vaikutukset nieluihin voivat olla kielteiset, jos puurakentaminen ja sitä kautta metsien hakkuut lisääntyvät
- Helpottaa rakennuttajia ja suunnittelijoita tekemään ilmastoystävällisiä valintoja ja vertaamaan tuotteita ja palveluita
- Kannustaa alan yrityksiä innovoimaan vähähiilisiä tuotteita ja palveluita

Muutosten viranomaisvaikutukset: Hiilijalanjälkisäätely

- Toimialakysely ja haastattelut: **rakennusvalvontojen resurssit eivät riitä hiilijalanjälkilaskelmien sisällölliseen tarkastamiseen.**
- Pääasialliseksi ongelmaksi nostettiin **aikaresurssin** puute, mutta myös **tietotason** nostamista ja **koulutuksen** lisäämistä pidettiin tarpeellisina.
- Hiilijalanjälkisäätelyn **myönteisten ilmastovaikutusten toteutuminen on kytköksissä säätelyn valvontaan**

Haastatteluissa ja toimialakyselyssä nousseita ehdotuksia:

- Ehdotus 1: Hiilijalanjälkilaskelmien valvonta **keskitetysti kansallisella tasolla.**
- Ehdotus 2: Ilmastaselvityksen laatijoille **pätevyysvaatimuksia.**

Muutosten viranomaisvaikutukset: Elinkaariominaisuudet ja katsastukset

- Uusi elinkaariominaisuuksia ja katsastuksia koskeva sääntely aiheuttaa viranomaisvaikutuksia
  - Määräyksiä esimerkiksi rakennuksen pitkäikäisyydestä tulee voida valvoa.
  - Katsastusten valvonta vaatii esimerkiksi satunnaisia pistokokeita
- Rakennusvalvonnan **resurssit** valvoa lisääntyvää sääntelyä **ovat riittämättömät**
- Mikäli rakennusvalvontojen resursseja niiden valvomiseen ei lisätä, elinkaariominaisuuksia ja katsastuksia koskevat positiiviset ilmastovaikutukset **saattavat jäädä heikoiksi.**

Muutosten viranomaisvaikutukset: Käyttö- ja huolto-ohje ja rakennus- ja purkujäteselvitys

- Käyttö- ja huolto-ohjeen sekä rakennus- ja purkujäteselvityksen on tarkoituksenmukaista olla digitaalisessa muodossa
  - Tämä saattaa aiheuttaa myös sen, että käyttö- ja huolto-ohjeita ja rakennus- ja purkujäteselvityksiä on **helpompi valvoa lupaprosessin yhteydessä.**
- Toisaalta noin neljännes toimialakyselyn vastaajista näki, että käyttö- ja huolto-ohje aiheuttaa **rakennusvalvonnalle lisätyötä.**

Yhteenveto MRL-uudistuksen vähähiilisen rakentamisen vaikutuksista viranomaistyöhön

- **Positivisten ilmastovaikutusten toteutuminen vaatii riittäviä resursseja rakennusvalvontaan**
  - Rakennusvalvonnan resurssien **arvioitiin olevan riittämättömät** uuden sääntelyn valvomiseen
- Uuden sääntelyn valvominen **edellyttää kunnallisia lisäresursseja** ainakin rakennusvalvontojen toimintaan.
  - Aikaresurssi, osaamistaso, koulutukset

Kiitos!

hanna-liisa.kangas@syke.fi

S Y K E